

LONDON MIXTURE

50 gram 80 øre pr. æske.

Sverre Ryen Tobakfabrik.
Kristiania.

Britiske problemer.

Kanada. Af Anton Mohr.

Er Indien den folkerigeste, saa er Kanada den største af det britiske imperiums enkelte bestanddele. Med sine 9,655,000 kvkm. er landets areal kun en ubetydelighed mindre end hele Europas (9,913,000 kvkm.) og mere end dobbelt saa stort som Indiens. Men ligesaa utvilsomt det er, at dette sidstnævnte lands verdenspolitiske betydning bliver undervurderet, ligesaa sikkert er det, at Kanadas i den almindelige bevidsthed bliver overvurderet.

Thi mens Europa indenfor sine grænser huser en befolkning paa for nærværende ca. 468 millioner, bor der i Kanada paa det samme areal mindre end 9 millioner (8.77 i 1921). Men det vil igjen sige, at mens der i Europa bor 47 mennesker paa hver kvadratkilometer, bor der i Kanada mindre end 1, eller med andre ord, at landet er ca. otte gange saa tyndt befolket som endog vort eget folketomme fædreland. Dette er et forhold, som efter min formening vanskelig kan tillægges for stor betydning. Thi disse enkle tal fortæller os, at Kanada, naar det i Versailles i kraft af sin stilling som britisk dominion undertegnede den tyske fredstraktat saa at sige paa lige fod med lande som Frankrig, Italien eller Japan, da spillede en rolle, som i virkeligheden aldeles ikke tilkom det og som utvilsomt har bragt først og fremst kanadierne selv, men der-

som ligger nordenfor denne linje, kan ligeledes henregnes til de europæere ikke beboelige strøg. Og naar man betænker, at den 50de breddegrad i Europa fører søndenom England og over Frankfurt og Prag gennem Syd-Rusland, saa forstaaer man, hvor overordentlig ugunstig i klimatologisk henseende Kanadas stilling er, sammenlignet med vor verdensdel. For de østlige landkabers vedkommende skyldes dette i første række den kolde Labradorstrøm, som endog midtsommers kan føre drivende isbjerger ind i St. Lawrenceflodens munding, mens for de centrale landsdele Hudsonbugten aaret rundt virker som en veritabel iskjelder.

Faktisk er i Kanada de beboelige og dyrkbare strøg i de østlige landskaber begrænset til et forholdsvist smalt belte langs St. Lawrencefloden og de store søer, i de centrale landskaber til et endnu smalt (knap et par hundrede km. bredt) belte langs den amerikanske grænse, mens først aller længst i vest bebyggelsen kan sprede sig over et videre

areal. Det er da ogsaa først og fremst her ude i det yderste vesten, her ude i disse vældige, endnu næsten helt mennesketomme ødemarker, at der i fremtiden kan skabes levevilkår for ialfald endel af Europas altfor talrige millioner. Thi i det østlige Kanada er dette ikke længere muligt, idet de her faktisk beboelige strøg allerede har en efter amerikanske forhold endog særdeles tæt bebyggelse. Paa mindre end en ottendedel af landets areal lever her mere end 3/4 af dets hele folkmængde, — deraf alene paa halvøen Ontario (mellem søjerne Ontario, Erie og Huron) mere end den ene fjerdepart.

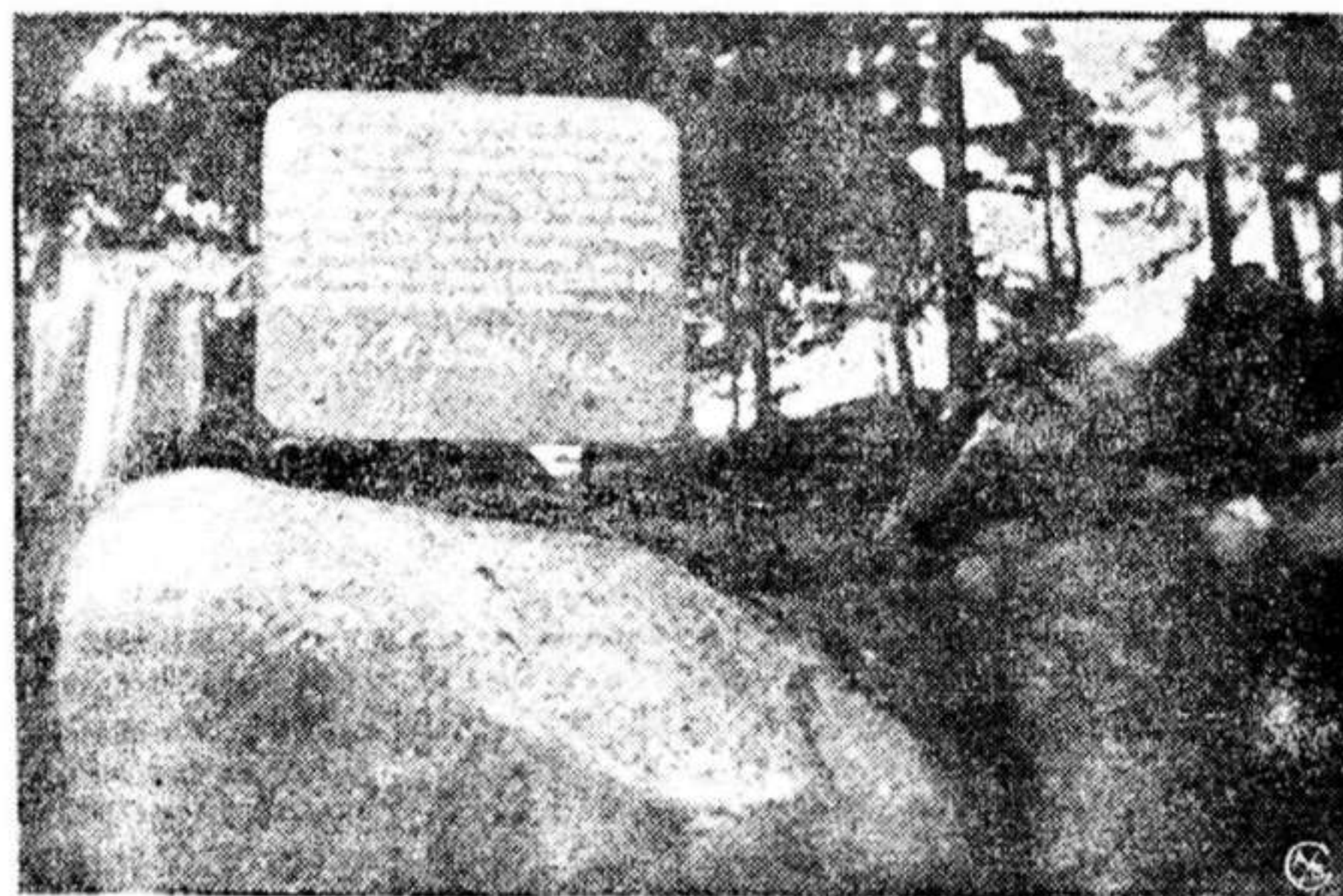
Af befolkningen er kun godt og vel halvparten af britisk (engelsk, irsk og skotsk) afstamning. Mero end en fjerdepart (ca. 28 pct.) nedstammer direkte fra de gamle franske kolonister, idet jo det østlige Kanada som bekendt lige til freden i Paris i 1763 under navnet Acadien var en fransk koloni. Disse franske descendenter har endnu helt bevaret sit fran-

ske sprog og sit fordums hjemlands seder og skikke. I provinserne Quebec udgjør de ca. 80 pct. af befolkningen, og endnu saa langt vest som Montreal taler ca. to tredjedele af befolkningen fremdeles fransk. I politisk henseende udgjør disse franske kanadier et udpræget konservativt og mod den britiske krone fuldt loyalt folkelement, ligesom de i de sidste hundrede aar har været dem, som ivrigst har modsat sig enhver tanke om eventuel sammenslutning med De forenede stater. Dette skyldes, saavidt man kan forstaa, i første række, at de 2 1/2 millioner franske kanadier i sit nuværende folketomme hjemland spiller en saavidt betydelig rolle, at de i stor udstrækning kan virke bestemmende paa landets hele politiske forhold, noget som selvsagt ikke vilde blive tilfældet, om de blev en del af staternes hundrede millioner folk.

I en følgende artikel skal jeg kortelig forsøge at redegjøre for endel af det moderne Kanadas økonomiske problemer.

Nyopdaget radiumkilde i Valdres.

Ved Breidablik sanatorium har man fundet en St. Olavs kilde. Den skal være den stærkeste i Norden.

Sten over kilden.

En stor, baus og kraftig herre træder ind i redaktionen. Vi ser det paa ham, at han bærer en saakaldt »gods nyhed i sit skjød. Vi mønstrer ham spørgende. Endelig siger han:

— Jo, det er det, at jeg har fundet en radiumkilde ved mit sanatorium Breidablik i Valdres. Den kraftige herre er direktør Hole.

— Hvordan opdagede De saa den? — Ja, kilden har en meget lang historie. Gjennem 900 aar er der gaaet mange frasnagn om den. Til at begynde med kom Olav den hellige over fra Vestlandet over

Lysbilleder

er den bedste Underholdning i alle Hjem i de lange Vinteraftener

Sy Katalog over Lysbilledapparater sender paa Forlang

J. L. NERLIEN A/S
Kristiania — Nedre Slottsgate 1

fjeldene fra Voss til Valdres for at kristne valdrisen. Da han kom farende over Bagn, havde bønderne samlet sig i skogaasen langt

Et glas af den lækende drik.

oppe mod Lands grænse for at sætte sig til modveje. Da kongen og hans folk en varm sommerdag 1023 reiste opover de bratta ller, knurrede folket over tørst og hede. Saa beretter sagnet, at kongen — som red foran sin hær — slog 3 slag paa en stor sten, og der strømmede klart vand frem under den. Og kongen drak og hans hær med ham. Kongen slog leir ved kilden, og siden har den hedt Olavs kilde og trakten omkring Leirskogen. Der blev ogsaa holdt et slag i skogen. Der er mange merker og navne efter det, gravhauger, spyd og økser, som opbevares paa Breidablik sanatorium. Kilden har siden været betragtet som en hellig kilde, og vandet havde en lægende virkning for alle syge, som kom der og drak og vaskede sig. En mand, som var født 1783, har fortalt sin søn, at der reiste folk lang-

veis fra til kilden for at søge lægedom. Saaledes blev der brugt syge barn fra Hemsedal og vasket og gjort korsets tegn over, og de blev friske. Ligeledes blev der baaret vand til Hadeland og Land, hvor syge har drukket. Og det paastaas, at de er blevet friske. Kilden har den samme historie som flere kjendte udelandske radiumskilder, f. eks. Bad Gastein i Østerrige. Gjester fra Breidablik sanatorium gaar gjerne og drikker ved kilden, og de paastaar, at de er friskere og kjækkere de dage, de er ved kilden. Dette og vandets enestaende klare udseende gjorde, at jeg sendte en prøve af det til frøken Ellen Gleditsch, som har konstateret, at det er det stærkeste i Norden. Jeg agter nu at føre op en pavillon ved kilden, saa gjeesterne kan nyde kildens lægende vand i fulde drag.

Paa en stentavle ved kilden er indridset følgende vers:

»Gjør her honor thi det sig ber. For den som ei var gjest her før. Da vid at ved din fod du staaer for Olefs kildeflod. Hor red kong Olaf med sin hær, han stak sit spyd under stenen der. Der sprudled kilden af dybet her. Hæren drak og han selv med den. Og same aften han holdt et slag og sees pilen den idag. Paa Breidablik i dets fylkingelag. Hver som i tro til vandet her drikker. Blir sterk og sund vær derpaa sikker.

St. Olavs kilde
— 1023 —

Remontekommissionen udtager heste i Østfold.

Fra Sarpsborg telegraferer Aftenpostens korrespondent: Remontekommissionen bereiser i disse dage Østfold for at udtage lægerheste. Kommissionen lodes nu af major Mollatt-Smith, som er midlertidig beordret til at fungere som formand, efterat oberst Baumann er gaaet af.

I Sarpsborg blev igaar udtaget 5 heste. Prisen dreier sig om 9-1200 kroner.

Hvorfor somles der?

Tegningen af den norske del af garantikapitalen for Nikkelkompagniet er fremdeles paa det uvisse. En af de omstændigheder, som er medvirkende til, at det gaar saa smaat med denne sag, er utvilsomt, at den af Regjeringen nedsatte undersøgelseskommission i nikkelaffæren endnu ikke har afgivet sin udtalelse. Skal det da blive ufravigelig regel dette, at alt, som Staten faar befattning med vedrørende næringslivet, skal munde ud i sammel og forsinkelse til skade for store og landsvigtige interesser? Ingen kan faa folk til at tro, at det er saa store og udviklede spørgsmål, undersøgelseskommissionen skal behandle, at det ikke skulde være mulig for folk med almindelig energi og arbejdsdygtighed at blive færdig med denne sag i kortere tid end den, som allerede er hengaaet. Det er derfor ikke at undre sig over, at mange nu begynder at blive utaalmodige og spørger, hvor undersøgelseskommissionens indstilling bliver af.

Arnulf Øverland.

»Aandelige idrætter» ved Olympiaden i Paris.

En beslutning af det franske undervisningsdepartement. For »Aftenposten» af Arnulf Øverland.

Man har ment, at idrættelivet, som det udtryk det i sine mange afskyninger giver for det moderne liv, maatte kunne inspirere kunstnernes. —

Fra det franske ministerium for undervisningen og de skjønnede kunster har menneskeheden modtaget det glade budskab, at olympiaden i Paris i 1924 ogsaa skal omfatte de aandelige idrætters, musk, litteratur, maleri, skulptur og arkitektur. Og det viser sig, at det her drejer sig om intet mindre end et størstetlet forsøg paa at gjenoprette i hele sin bredde de antike og oprindelige olympiader.

Vi faar da lykønske det franske ministerium, for undervisningen med den opdagelse, at der blev holdt væsdekamp i kunst og litteratur ved de oprindelige olympiader. Det er ingen daarlig nyhed!

For mit eget vedkommende nærer jeg ingen uskyldig stolthed til de kundskaber, som et norsk undervisningsdepartement i sin tid

gjennem forskellige skoler har viltsignet mig med. Jeg har derfor idag frisket lidt paa dem. Men i de bøger, jeg har bladet igjennem, staar der ikke et muk om aandelig idræt i Olympia. Tværtimod, der staar, at musiske lege fandt ikke sted. Det er altsaa en ny opdagelse, det dreier sig om! Men lad den nu være glemt!

La os tænke os, et græske digtere havde deltaget i olympiaderne; de deltog jo villig væk i andre konkurrencer. De vilde have kunnet gjøre det, fordi der i Olympia kun modte grækere. De havde fælles sprog og stort set samme kultur og tankevæ.

I Paris vil man selvfølgelig ogsaa tænke paa den norske konkurrence, som et norsk undervisningsdepartement i sin tid

ufattelig — derfor idiotisk. Selv om man da fandt en oversætter, vilde man have liden glæde af det.

Naar vore sportsmænd samler ind penge (ingen maa tro, at det gaar an at drive sport gratis!), saa sker det under feltraabet: »en sund sjæl i et sundt legeme». — Nu er det ikke mere end rimelig, at legemet væjer mest. Sjælen er nærmest tænkt som en slags reserve, man maa have den, naar man skal dø, saa man kan blive salig.

Hvad er det da nu, som gjør, at de franske sportsmænd synes at ville tage den i brug allerede i levende live? — Har nogen slaaet dem paa hoveden, saadan at de heller vil begynde at digte? Quel malheur!

Eller er det det, at der ikke gjøres nok stas af dem? At de har en plads paa statsbudgetterne, som ingen vaager at gjøre dem stridig, — at hver guldsmed jorden rundt sidder og lager præmier og pyntesager til dem efter en maalestok, som stiller den kvindelige forfængelighed helt i skyggen, — at hver avis, som udkommer, er fuld af deres bedrifter, — ja, alt dette er godt og vel. Men kunstnerne da? Hvad beskæftiger de sig med? Digterne, hvad skriver de om? Om sport? Dig-

ter de ikke om sport? — Hvilken ulykke! — Men lad os da sætte dem til arbejde! Lad os se, om der ikke er nogen, som er istand til at skrive en virkelig udholdenhedsroman for 50,000-meteren!

De digtere, som kanske ikke er saa trænet endda, at de vil give sig ikast med en saa stor og vanskelig opgave, bør i det mindste merke sig, hvad ekspeditionshefen for de skjønnede kunster siger: »Det er forudsætningen, at sporten og alt, hvad der i videre forstand har tilknytning til den, maa have givet impulsen til de arbejder, som indsendes til konkurrencen».

Der er vel neppe tvil i ekspeditionshefens sunde sjæl om, at denne liberale indbydelse vil give stødet til en ny æra for musik, litteratur og kunst, kort sagt for al aandelig sport. Maatte resultatet svare til hans forventninger!

Den aandelige olympiade vil nok finde tilslutning. Der er jo mange slags digtere. Der er leilighedsdigtere, og der er vanedigtere. Nogen skriver sin roman til jul, fordi de aldrig har forsøgt at lade være, andre digter, netop fordi det er jul. Atter andre gribes af en selsom bevægelse ved at tænke paa chokoladefabrikken Freias forestaaende 25 aars jubilæum. Hvorfor skulde de saa ikke kunne bøvsnge en dobbelt Nelson eller

en rekord i udspytning af indslaaede tænder?

Det skal indrømmes, at det vel kan hælde, at det vel kan være, at en sportslig præstation, f. eks. en flyvning, kan virke betagende, sliq at der kan skrives om den. Men med tanken paa det treakts drama, som skal omhandle denne bedrift (1ste akt — start, 2den akt — højderekord, 3dje akt — nedstyrning), er jeg glad over, at jeg ikke er theaterchef.

Jeg er alligevel bange for, at digterne ikke er flinke nok. Den nye litteratur, som ska inspireres af sølvpokaler, tror jeg sportsmændene maa digte selv. Men mit raad til dem er, at de heller lader det være.

Jeg tror, det er vanskelig at digte om Huitfeldts bindinger og Bergans meis. Selv herrerne Huitfeldt og Bergan kan det blive vanskelig nok at digte om. Jeg tror, det er bedre at lade det være.

Det er ikke værd at give kunsten opgaver. Den kan ikke nøie sig med mindre stof end alt. Absolut alt.